

The background features a circular genome map on the left, composed of concentric rings of small, multi-colored rectangular segments. On the right, there is a 3D illustration of a DNA double helix structure, with two blue cylindrical strands and a yellow double helix running through them. Scattered around these elements are various small, multi-colored rectangular shapes.

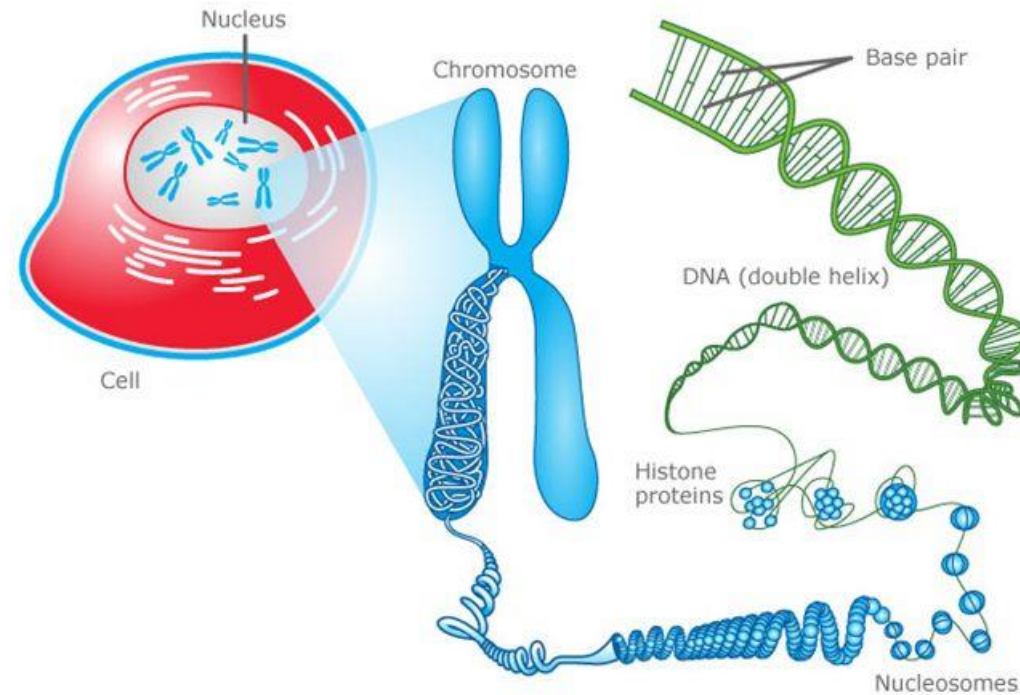
Genetika eukaryotickej bunky

MGR. BREZNAKOVÁ LUCIA

GVPT MARTIN

Eukaryotická bunka

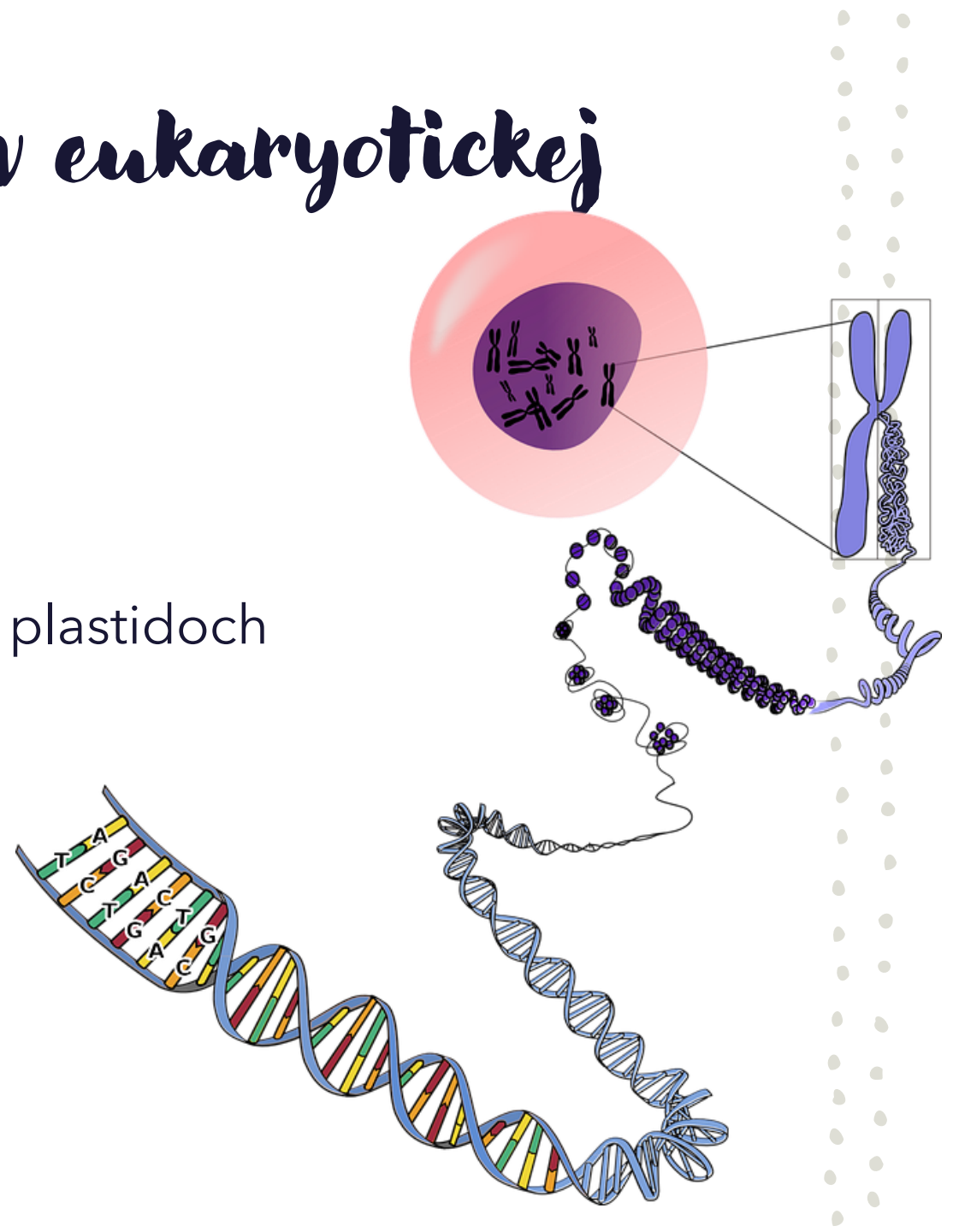

Genetická informácia v eukaryotickej bunke

Miesto uloženia:

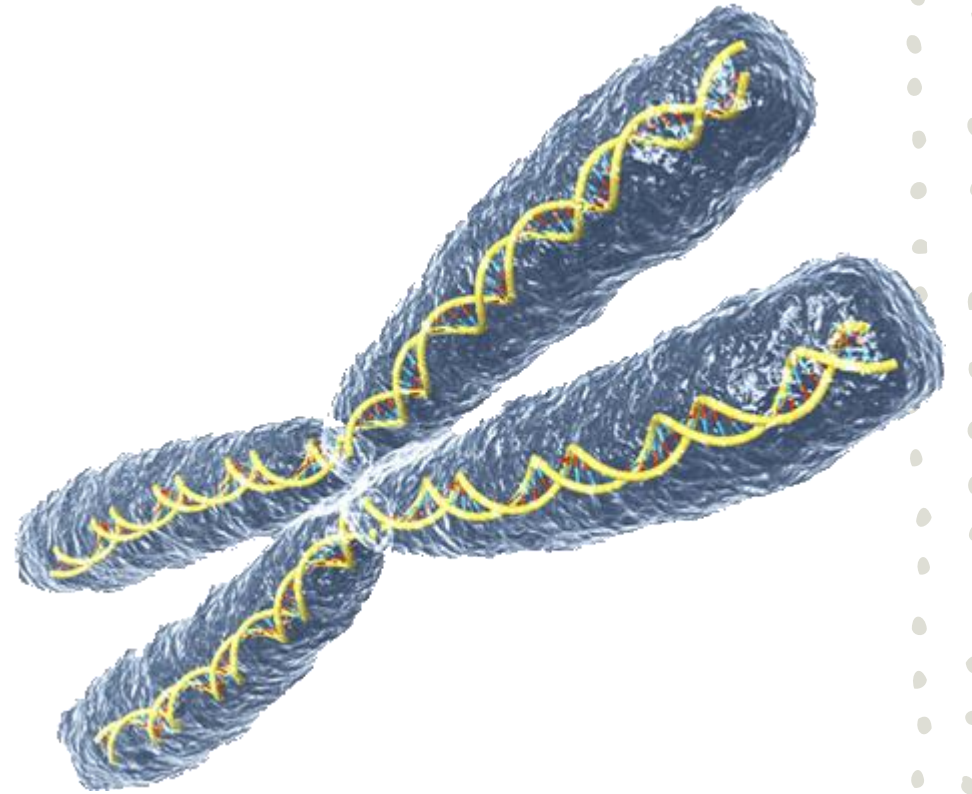
1. **jadrová**- v pravom jadre
2. **mimojadrová** - v mitochondriách a plastidoch

- Chránená jadrovou membránou
- Sústredená v chromozómoch

Chromozóm

- Útvar v jadre bunky
- zložený z jednej lineárnej nukleovej kyseliny a bielkoviny
- Základná jednotka bunkového delenia
- Chromozómy charakteristické tvarom, veľkosťou a počtom

Typy chromozómov

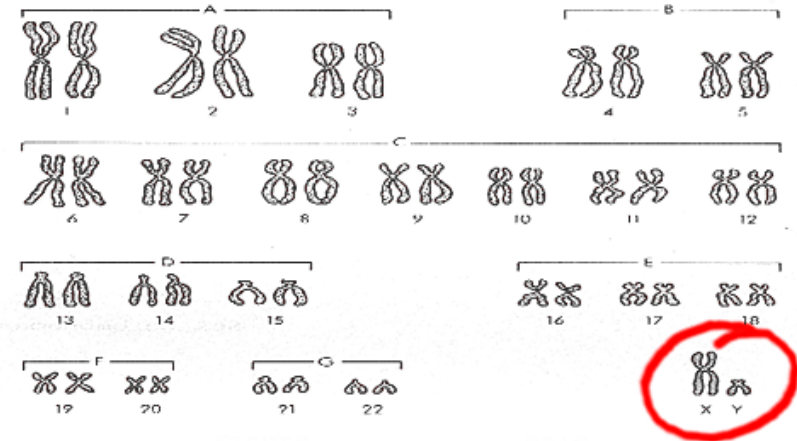
1. podľa informácií determinujúcich pohlavie

1. Pohlavné (heterochromozómy)- **GONozÓMY**

- Posledný 23. chromozómový pár (určujúci pohlavie jedincov)
- Netvorí homologické páry

2. Nepohlavné (autochromozómy)- **AUTOZÓMY**

- Prvých 22 chromozómových párov v bunke
- Výskyt v homologických pároch

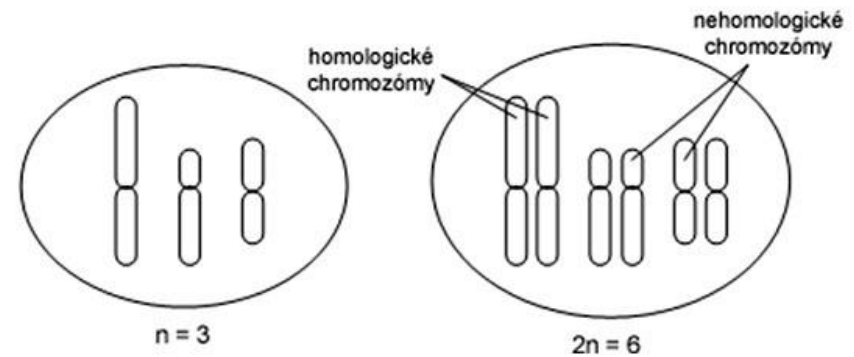

Typy chromozómov

2. podľa tvaru a obsahu génov

1. Homologické

- Pár chromozómov s rovnakým tvarom, veľkosťou, génmi, no nie alelami
- Jeden od otca, druhý od matky

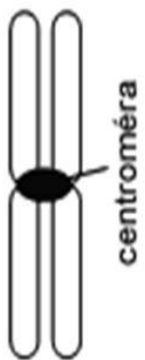
2. Nehomologické

- Chromozómy líšiac sa tvarom, veľkosťou a genetickým obsahom

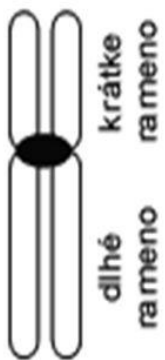
Typy chromozómov

3. podľa uloženia centroméry

metacentrický chromozóm

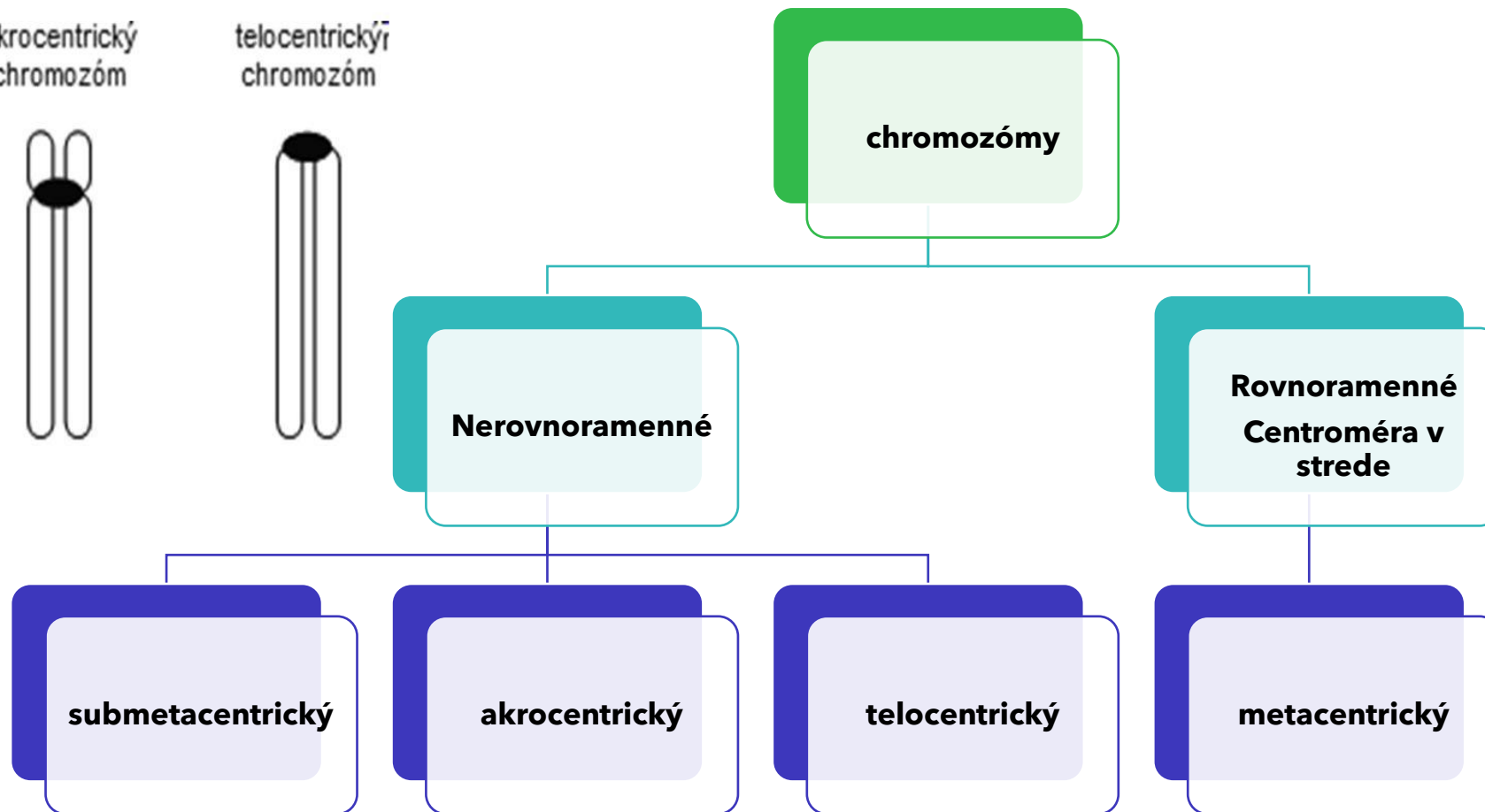
submetacentrický chromozóm

akrocentrický chromozóm

telocentrický chromozóm

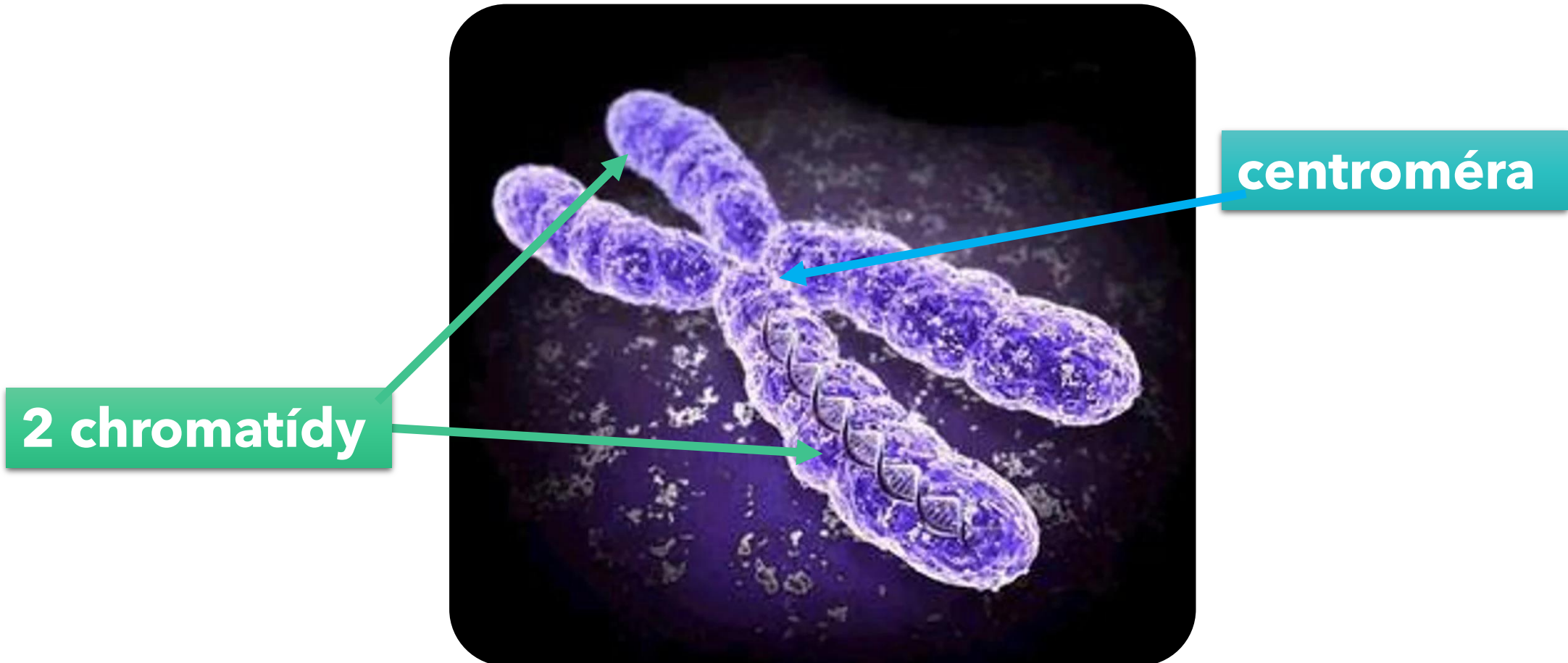
Morfológia chromozómov

Závisí od fázy bunkového cyklu

1. **V interfáze-** rozpletené(dešpiralizované), geneticky aktívne
2. **V metafáze-** skrútené, zhrubnuté (špiralizované), najlepšie pozorovateľné

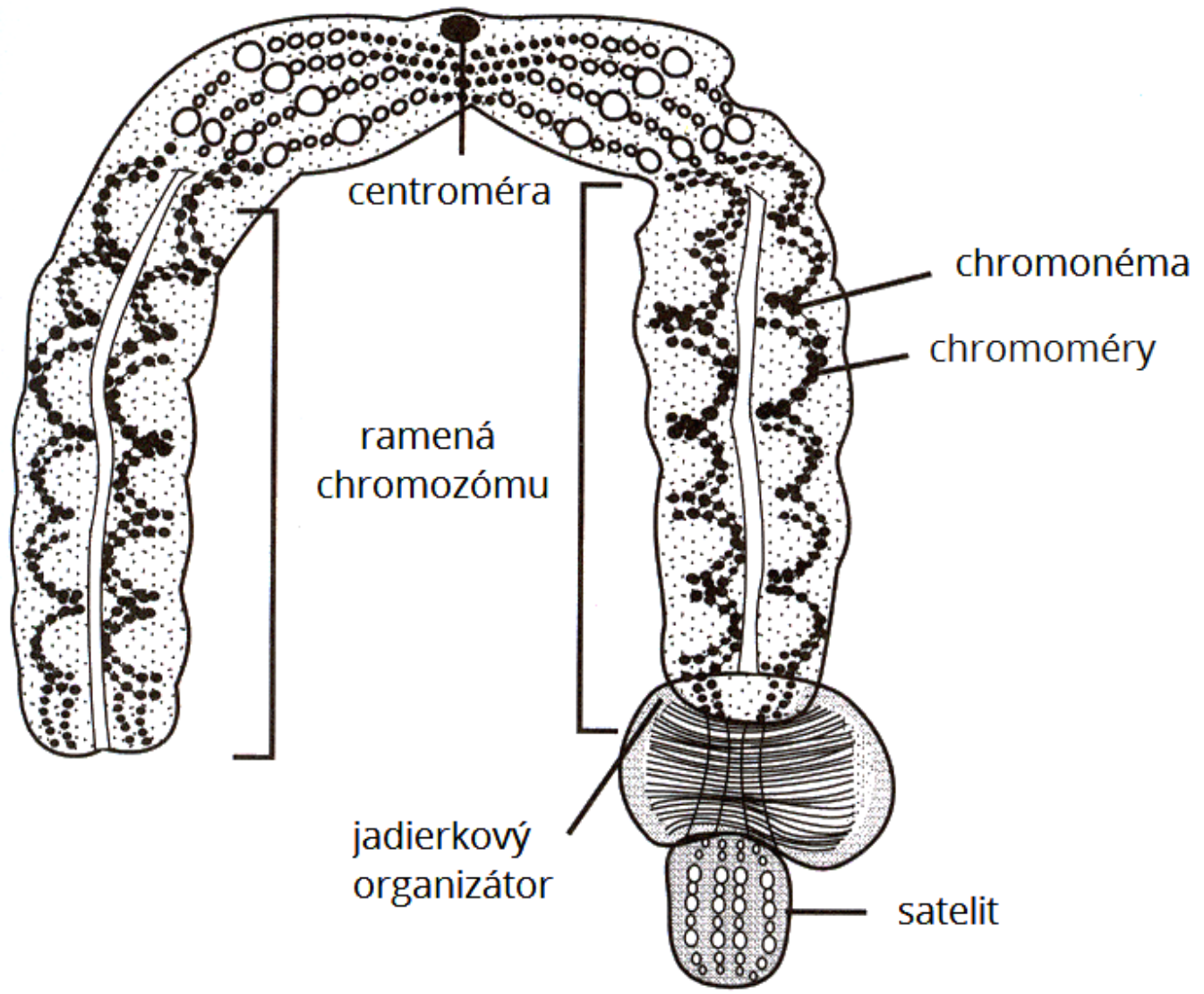
Stavba metafázového chromozómu

2 chromatídy

centroméra

Popis stavby chromozómu

1. Centroméra - miesto, spojenia chromatíd, kde sa pri delení jadra pripája vlákno deliaceho vretienka

2. Chromatídy- 2 ramená chromozómu(môžu byť rovnako alebo odlišne dlhé) s miestami zauzlenia chromatínu- **chromoméry** a nezauzlenia chromatínu **chromonémy**

3. Primárna konstrikcja- miesto zúženia chromozómu, kde sa nachádza centroméra

4. Sekundárna konstrikcja- zúženie na kratšom ramene, kde sa nachádza organizátor

5. Satelit- časť ramena za sekundárnou konstrikcjou

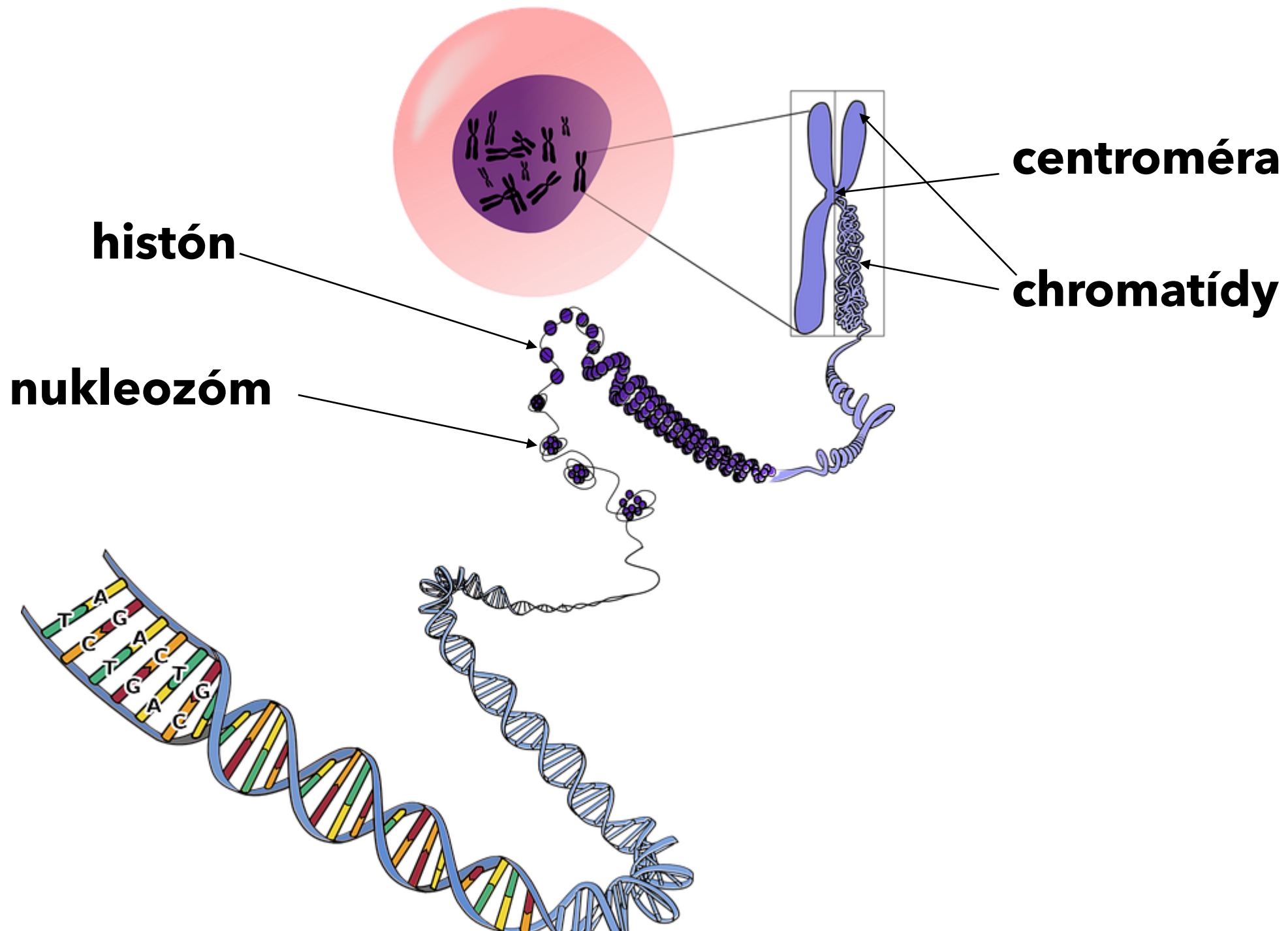
6. organizátor jadierka- časť chromozómu v mieste sekundárnej konstriktie, ktoré zodpovedá za organizáciu a funkciu jadierka

7. chromoméry- zrníčka na chromozómoch, vznikajú na miestach s intenzívnym hrubnutím DNA

8. chromatín- hmota chromozómu, tvorená DNA a bielkovinou, základná stavebná jednotka eukaryotického CH,

9. nukleozóm- základná štruktúrna jednotka chromatínu, zložená z 8 molekúl bielkovín- **histónov** (nosiče) obkolesených vláknom DNA

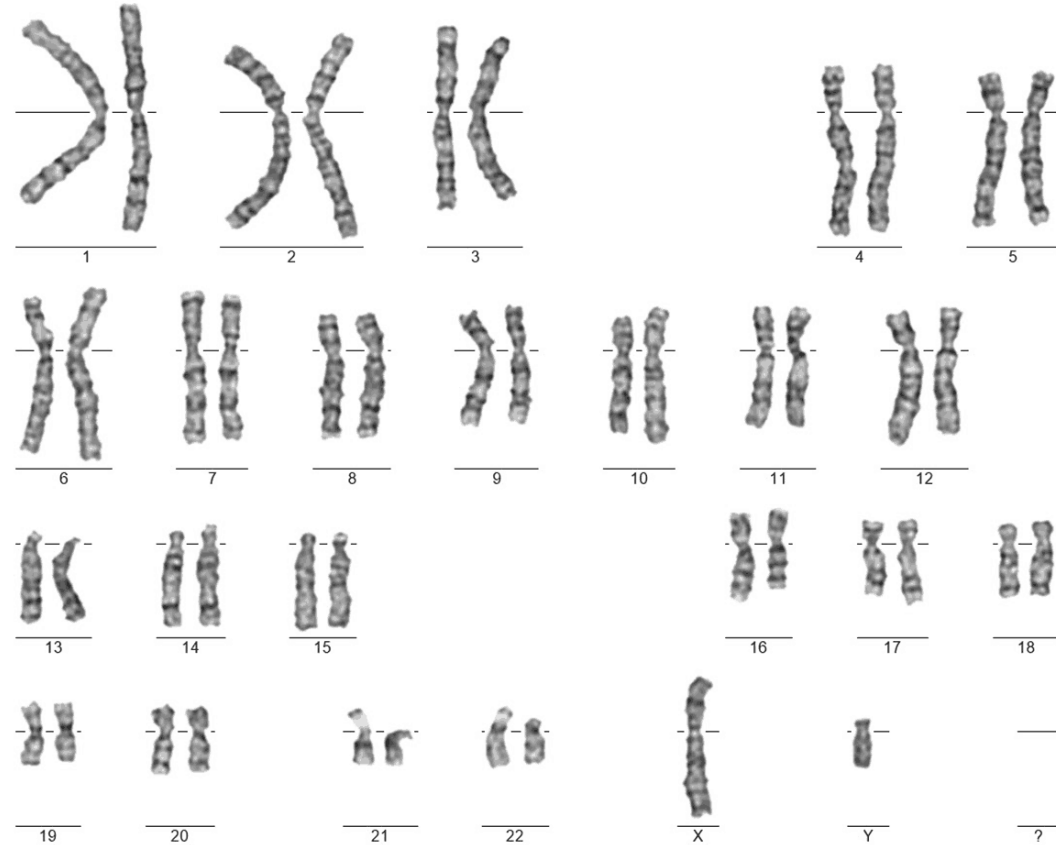

Chromozómová sada

- Súbor chromozómov v haploidnej eukaryotickej bunke
  - Počet chromozómov charakteristický a systematický znak
  - Človek 1 chromozómová sada 23 chromozómov
1. **Somatická (telová) bunka-** diploidný počet ($2n=46CH$)- párové CH
  2. **Gametická (pohlavná) bunka-** haploidný počet ($n=23CH$)

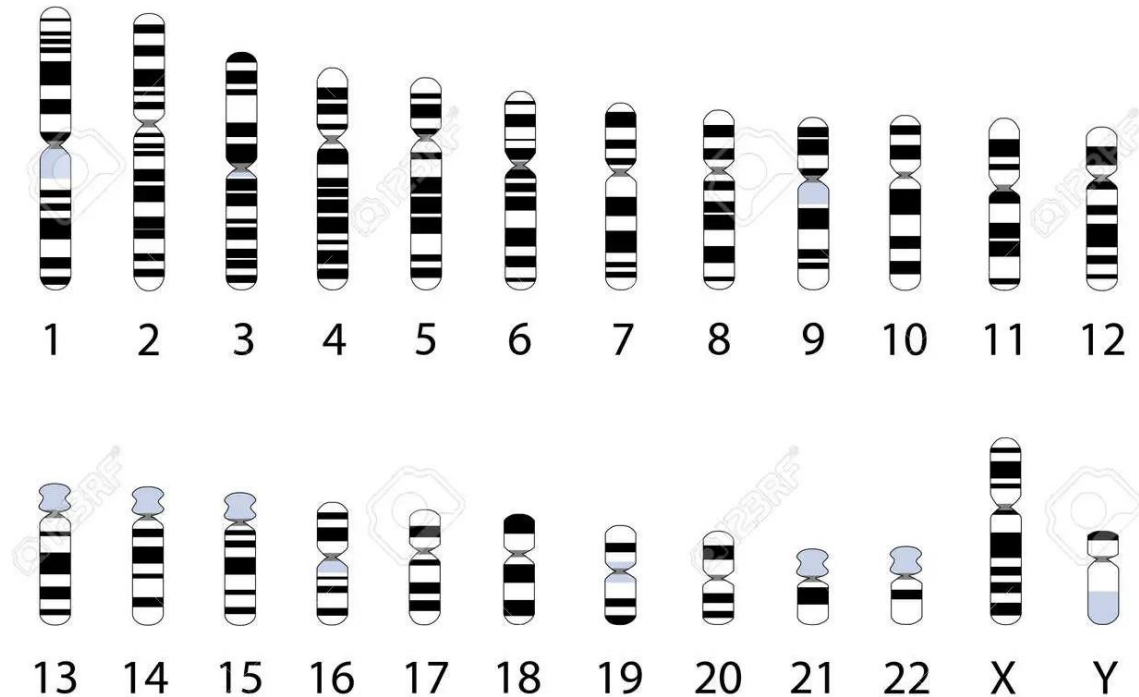
Karyotyp

- Súbor chromozómov jednej telovej bunky
- Charakteristický pre druh (u človeka 46chromozómov)-
23 párov (jeden od otca
jeden od matky)
- Rozdelenie do 7.skupín

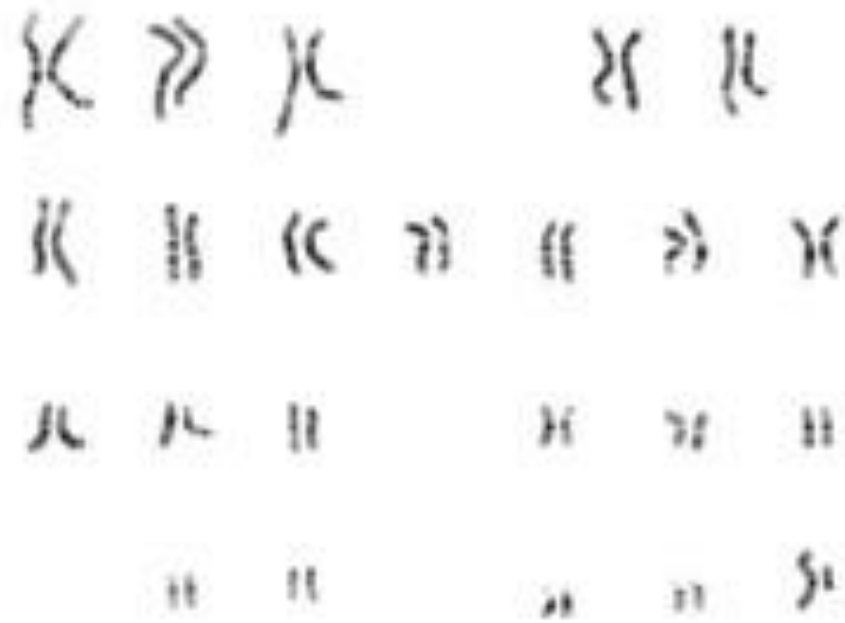

Idiogram

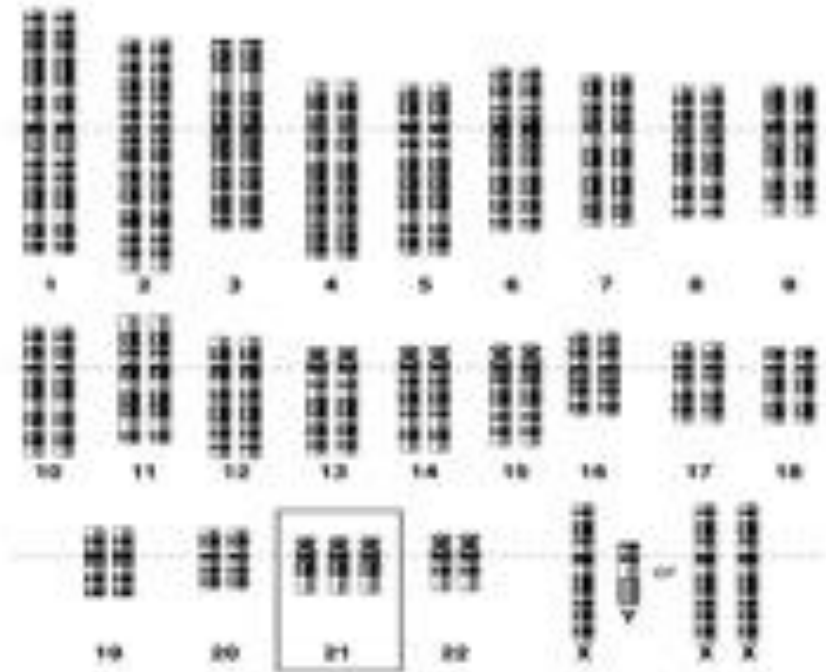
- Schematické znázornenie karyotypu určitého jedinca alebo druhu vo forme diagramu
- Vzniká zostrojením z väčšieho počtu karyotypov

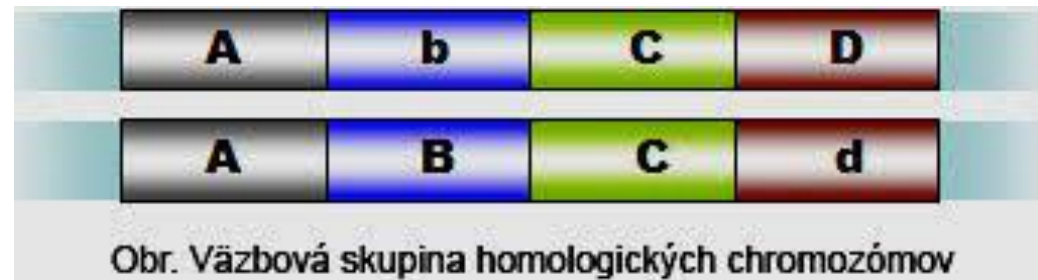
Karyotype

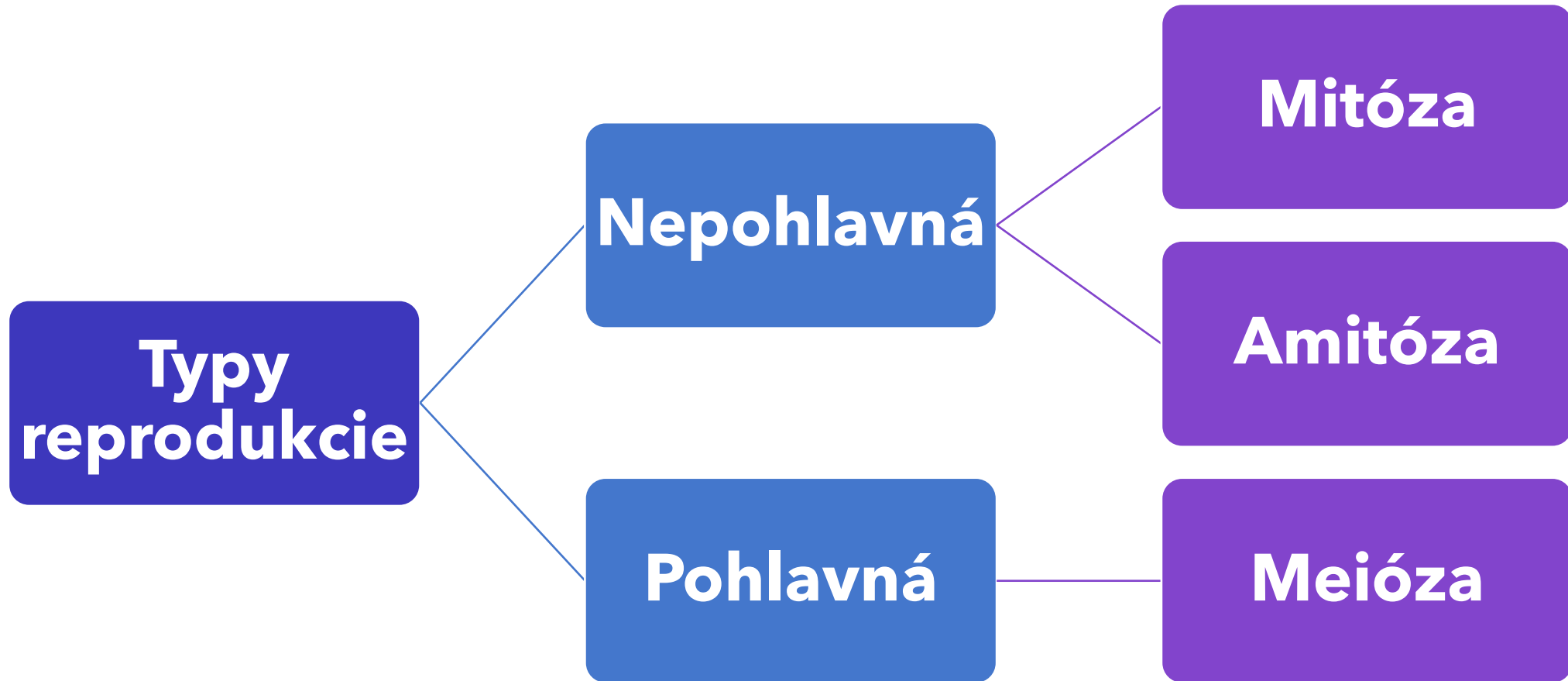
Idiogram

Väzbová skupina

- súbor génov v jednom chromozóme
- Prenášané spoločne do dcérskych buniek
- Medzi jednotlivými génmi je vzájomné prepojenie
- Čím bližšie lokusy génov, tým väčšia väzba

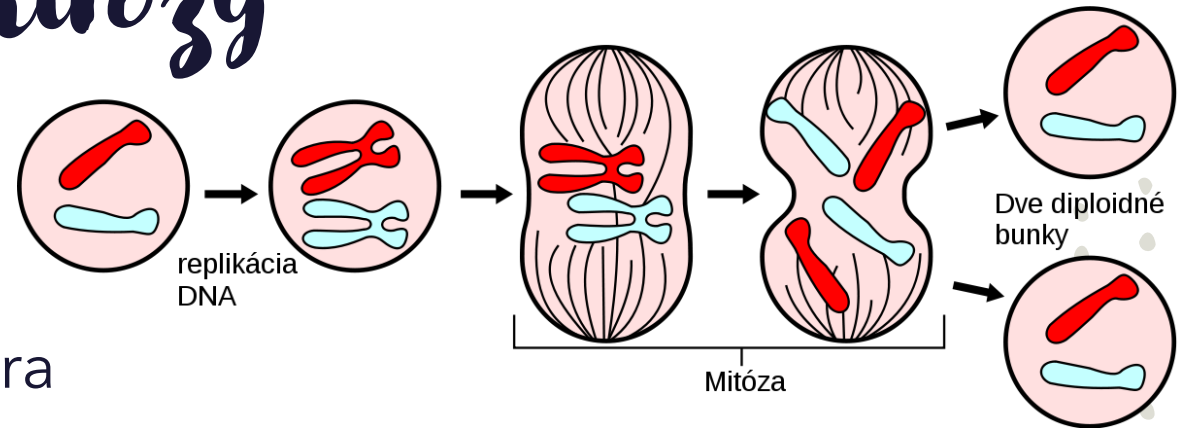
Reprodukcia eukaryotických buniek

Genetické dôsledky mitózy

Mitóza

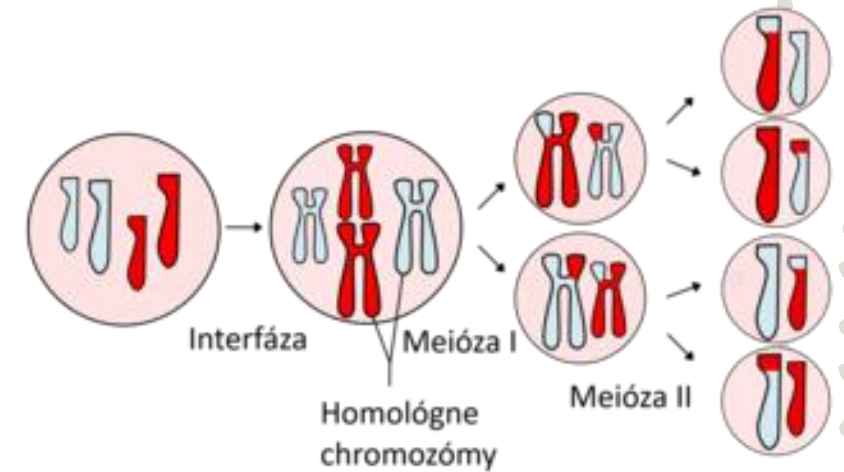
- nepriame delenie bunkového jadra
- **Genetická informácia sa nemení**
- **Vznik klonov-** genotypovo rovnaká bunka, organizmus, ktoré vznikli z jednej rodičovskej bunky alebo organizmu
- vznik mutácii náhodný, zriedkavý

$$1b(2n) \rightarrow 2b(2n) = G1$$

Genetické dôsledky meiózy

Meióza

- Delenie gamét, zložené z dvoch fáz (prvá redukčná)
- **Redukcia** počtu chromozómov
- **Crossing-over-** prekríženie chromozómov
- Segregácia- rozdelenie homologických chromozómov do gamét
- **Vznik rekombinantov**

$$1b(2n) \rightarrow 4b(n) \neq GI$$

Zdroje

- https://www.123rf.com/photo_15228946_human-chromosome-idiogram.html
- <https://www.sanatoriumhelios.cz/cytogeneticke-vysetreni/>
- <https://plantlet.org/karyotype-and-idiogram-a-way-to-provide-preliminary-idea-about-genome/>
- <https://slideplayer.cz/slide/3208078/>
- <https://quizlet.com/503130396/bunkove-zaklady-dedicnosti-testovnica-flash-cards/>
- https://gvarza-bioseptima.webnode.sk/_files/200000028-aff33b0ecb/Genetika-v%C3%A4zba%20g%C3%A9nov.pdf
- <https://sk.wikipedia.org/wiki/Mei%C3%B3za>
- <https://oskole.detiamy.sk/clanok/chromozomove-urcenie-pohlavia-10559>
- <https://www.pngkit.com/bigpic/u2w7e6r5q8a9t4o0/>
- <https://pixabay.com/sk/vectors/genetika-chromoz%C3%B3my-rna-dna-156404/>